

Posudek oponenta bakalářské práce

Název: *Analýza běloruské revoluce: příčiny, výsledky a důvody neúspěchu / Analysis of the Belarusian revolution: causes, results and reasons for failure*

Autorka: Lizaveta Zhuchkova

Oponent: Martin Štefek

Bakalářská práce Lizavety Zhuchkove je velmi podrobnou sondou do průběhu a výsledků dění v Bělorusku v roce 2020. Rozsáhlá práce je členěna do čtyř částí, obsahuje celkem 95 tiskových stran. Obsah jednotlivých kapitol je shrnut v úvodu práce, ve kterém ovšem absentuje jasné formulování výzkumné otázky, pojednání o stavu bádání a zvolené metodologii.

Převážná část práce má deskriptivní charakter. V první kapitole autorka nejprve popisuje institucionální vývoj země po rozpadu SSSR, následně pojednává o dynamice režimu a jeho represivním charakteru. Některé pojmy (neliberální demokracie, volební autokracie, poloprezidentská republika aj.) používá bez návaznosti na konkrétní odbornou literaturu. Aplikace Linzovy definice autoritarismu je možná, ovšem dle mého soudu ne příliš plodná. Autorka čerpá hlavně z publicistických zdrojů; text má místy charakter podrobné reportáže o vývoji vnitřní a mezinárodní politiky země a geneze opozice.

Druhá kapitola je zaměřena na popis vlastní krize let 2019 a 2020, na jejímž počátku byla nespokojenost s protipandemickými opatřeními. Autorka zde popisuje jednak komplikované vztahy s Ruskem, jednak podrobné dění uvnitř běloruské opozice. Rozebírá její strategie a šance na úspěch ve volbách v roce 2020.

Ve třetí kapitole v návaznosti na schéma G. Sharpa kolegyně Zhuchkova promýšlí aspekty stability moci prezidenta Lukašenka. Současně pomocí teorie protestních hnutí (Ch. Tilly) analyzuje „revoluční situaci“ po volbách v roce 2020. Podobně jako v předchozích pasážích textu, i zde bohužel teorie slouží nikoliv jako vodítko pro výzkum jako takový, ale spíše jako pomůcka pro zodpovězení dílčích otázek. Nutno podotknout, že jednotlivé pasáže práce přinášejí hodnotné poznatky. Zajímavý je popis prostředků, které použili protestující při protivládních akcích. Podrobné shrnutí faktografie je ostatně nejcennějším aspektem práce.

Čtvrtá kapitola diskutuje výsledky „revoluce“. V ní autorka vidí použití represe jako jeden z hlavních důvodů neúspěchu. Neomezuje se přitom pouze na rok 2020, ale na shrnutí, jak Lukašenkův režim používal násilí v minulosti. Zabývá se však také otázkou organizace protestů (podkapitola 4.3.1) a strategie opozice (podkapitola 4.3.3).

V závěru autorka tvrdí, že existuje spojení mezi charakterem režimu a výsledkem protestů. Problematicky ovšem podotýká, že poznatky Chenowetha a Stephana se na příkladu Běloruska nepotvrzují. Domnívám se ale, že se ze strany citovaných autorů nejedná o predikci vývoje tranzičních procesů obecně. Rovněž je problematické říci, že byl protest neúspěšný *navzdory* použití taktik popsaných v Sharpově knize. Autorka správně bere v potaz pozici armády, která zůstala režimu věrná. Současně by bylo dobré zamyslet se i nad faktorem loajality dalších příslušníků široce definované běloruské elity – zejm. ekonomické.

Shrnutí:

Kolegyně Lizaveta Zhuchkova podrobně popsala vývoj „běloruské revoluce“ a pojednala o důvodech jejího nezdaru. Práce je postavená na velkém publicistických a odborných zdrojů. Práci by prospělo, kdyby na začátku zvolila teoretický rámec, který by práci více systematizoval. Se společenskovedními koncepty pracuje spíše nárazově v jednotlivých kapitolách.

K formální stránce mám jednu připomínku: Tabulky z článků je třeba přepisovat, ne kopírovat (i když je vždy uveden zdroj.)

Práci **doporučuji** k obhajobě. Navrhuji hodnocení **velmi dobré** (2).

V Praze dne 31. 8. 2023

Mgr. Martin Štefek, Ph.D.